

приписів законодавства. Наслідком такого порушення може бути залучення останніх до цивільної, адміністративної або навіть кримінальної відповідальності.

Не слід забувати, що існують також заходи впливу, що застосовуються Національним банком України безпосередньо до банків у разі порушення його нормативно-правових актів, у тому числі правового режиму банківської таємниці (ст. 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність», п. 9.1, 9.20 Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, затвердженого постановою № 346 Національного банку України від 17.08.2012 р).

Отже, треба зазначити, що розкриття інформації, що містить банківську таємницю, є складною сукупністю процесуальних дій різних суб'єктів. Розкриття такої інформації, як правило, здійснюється в межах адміністративного або судового процесу та обмежене виключно тим обсягом, що є необхідний для встановлення певного юридичного факту. Законодавство у сфері регулювання розкриття такої інформації, незважаючи на певні недоліки, спрямоване на захист приватної інформації клієнтів банку через встановлення імперативних норм-обмежень щодо розкриття такої інформації.

Ірина Ігорівна Кривошлик – студентка I курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Лариса Василівна Красицька – професор кафедри
*цивільного права та процесу Харківського національного університету
внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент*

«ЛЕЖАЧА» СПАДЩИНА У СПАДКОВОМУ ПРАВІ

Актуальність розгляду проблемних питань так званої «лежачої спадщини» обумовлена тим, що право на прийняття спадщини є суб'єктивним правом кожної особи, змістом якого є альтернативна можливість прийняти спадщину чи відмовитися від прийняття спадщини. Проте у будь-якому разі відповідно до ч. 5 ст. 1268 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року (далі – ЦК України) незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини. У той же час згідно зі ч. 1 ст. 1296 ЦК України спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину. Отже, із зазначеного вище можна зробити висновок, що спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину в будь-який час. Крім того, згідно з ч. 1 ст. 1297 ЦК України спадкоємець, який прийняв спадщину, у складі якої є нерухоме майно, зобов'язаний звернутися до нотаріуса або в сільських населених пунктах – до уповноваженої на це посадової особи відповідного органу

місцевого самоврядування за видачею йому свідоцтва про право на спадщину на нерухоме майно. Постає питання, а які настають правові наслідки, якщо такий спадкоємець, що прийняв спадщину, не звернеться за видачею йому свідоцтва про право на спадщину. Всі ці положення викликають проблеми у правозастосовній діяльності.

Питання прийняття спадщини та оформлення права на спадщину розглядали такі правники, як Ю. О. Заїка, О. Є. Кухарєв, О. П. Печений, Є. О. Рябоконь, С. Я. Фурса та інші. Проте проблемні аспекти «лежачої» спадщини у спадковому праві залишаються малодослідженими в українській цивілістиці.

Починаючи з права Стародавнього Риму, спадщину, яка була відкрита й не прийнята спадкоємцями називали «лежачою», тобто спадщиною, яка чекає на свого суб'єкта. У стародавньому римському праві становище «лежачої» спадщини розуміли досить примітивно. Вважалося, що вона не має господаря і володіння нею не було злочином. Кожний, хто здобув її і провів понад рік ставав її власником. З появою спадкування за преторським едиктом така можливість заволодіти «лежачою» спадщиною вже не приваблювала. Якщо хтось і заволодів нею, то на вимогу спадкоємця речі необхідно було повернути, більше того, за законом Авроелія розкрадання спадщини визнавалось злочином [1, с. 228-229]. З плином часу «лежачу» спадщину почали охороняти, і до прийняття майна спадкоємцем вона вважалася такою, що належить померлому. Особа спадкодавця продовжувалася у спадковому майні («підтримувалася» спадщиною). Ця містична конструкція давала змогу запобігати різним посяганням на «лежачу» спадщину. І лише в тому випадку, коли спадщина не була прийнята жодним із спадкоємців як за заповітом, так і за законом, вона вважалася вимороченою (відумерлою).

ЦК України в книзі шостій «Спадкове право» передбачає, що незалежно від часу відкриття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу її відкриття (ч. 5 ст. 1268), та відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину (ч. 3 ст. 1296).

Отже, із моменту відкриття спадщини та до прийняття її спадкоємцями спадкове майно має особливий правовий режим, тобто, перше, це майно є «безсуб'єктним майном», «лежачою спадщиною», оскільки власника майна вже немає в живих, а коло спадкоємців ще не є визначеним, а по-друге, відповідно до ч. 5 ст. 1268 ЦК України незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини. Крім того, навіть після прийняття спадщини спадкоємець не одержує відразу свідоцтва про право на спадщину, що створює перешкоди вчиняти йому будь-які дії юридичного характеру щодо спадщини та іншим особам щодо власника такого спадкового майна. ЦК України не надає й можливості пред'явити вимогу до управителя майном у період, коли права на прийняту спадщину не оформлені належним чином або спадщина взагалі є непринятною.

Пункт 27 постанови Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 року № 7 «Про судову практику у справах про спадкування» передбачає, що отримання спадкоємцем, який прийняв спадщину, свідоцтва про право на спадщину відповідно до статті 1296 ЦК є правом, а не обов'язком спадкоємця. Відсутність у спадкоємця свідоцтва про право на спадщину не може бути підставою для відмови у відкритті провадження у справі. Якщо спадкоємець прийняв спадщину стосовно нерухомого майна, але зволікає з виконанням обов'язку, передбаченого статтею 1297 ЦК, зокрема з метою ухилення від погашення боргів спадкодавця, кредитор має право звернутися до нього з вимогою про погашення заборгованості спадкодавця, розмір якої може бути визначений за правилами статті 625 ЦК України.

Отже, за загальним правилом ніхто не може нікого примусити прийняти спадщину, але і до спливу одного року з часу відкриття спадщини ніхто не може визнати спадщину відумерлою і передати її територіальній громаді. З чого можна зробити висновок, що така спадщина є «безсуб'єктною», «лежачою», тобто такою, що чекає на свого власника.

Таким чином, проблема «лежачої спадщини» не врегульована чинним цивільним законодавством України і потребує негайного вирішення. Всі вимоги кредиторів залишаються «замороженими» до встановлення належним чином визнаного спадкоємця, хоча у судовій практиці підтримується підхід, що кредитор має право звернутися до спадкоємця, який прийняв спадщину, з вимогою про погашення заборгованості спадкодавця.

Література

1. Основи римського приватного права : навчальний посібник. – Львів : Ред. – вид. відділ Львів. ун-ту, 2000. – 238 с.

Юлія Анатоліївна Мерзлякова – студентка I курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Олена Олегівна Маркова** – доцент кафедри
юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПАТРОНАТНОЇ ФОРМИ ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ

Актуальність дослідження теми. Проблема влаштування дітей, які залишилися без батьківського піклування, є завжди актуальною, оскільки вона стосується дітей. Так, пріоритетність сімейного влаштування дітей, що залишилися без піклування батьків, визначена Конвенцією ООН про права дитини. Сімейні форми влаштування дітей закріплено в Сімейному